



**Правління Національного банку України**

**ПОСТАНОВА**

Київ

Про затвердження Правил опису  
схеми виконання платіжних операцій

Відповідно до статей 7, 15, 40, 56 Закону України “Про Національний банк України”, статті 82 Закону України “Про платіжні послуги”, з метою дотримання учасниками платіжного ринку вимог законодавства України при здійсненні ними платіжних операцій Правління Національного банку України **постановляє:**

1. Затвердити Правила опису схеми виконання платіжних операцій (далі – Правила), що додаються.
2. Надавач фінансових платіжних послуг (крім банку) та оператор платіжної системи зобов’язані розробити та затвердити внутрішніми документами схеми виконання платіжних операцій протягом шести місяців з дня набрання чинності цією постановою.
3. Надавач фінансових платіжних послуг (крім банку) та оператор платіжної системи, відомості про яких унесені до Реєстру платіжної інфраструктури після набрання чинності цією постановою, зобов’язані розробити та затвердити внутрішніми документами схеми виконання платіжних операцій протягом трьох місяців з дня внесення відомостей до Реєстру платіжної інфраструктури.
4. Банк зобов’язаний розробити та затвердити внутрішніми документами схеми виконання платіжних операцій, передбачені пунктом 10 розділу II Правил, протягом шести місяців з дня набрання чинності цією постановою.
5. Банк, який отримав банківську ліцензію після набрання чинності цією постановою, зобов’язаний розробити та затвердити внутрішніми документами схеми виконання платіжних операцій, передбачені пунктом 10 розділу II Правил, протягом трьох місяців з дня отримання банківської ліцензії.

6. Департаменту платіжних систем та інноваційного розвитку (Андрій Поддєрьогін) після офіційного опублікування довести до відома надавачів фінансових платіжних послуг та операторів платіжних систем інформацію про прийняття цієї постанови.

7. Контроль за виконанням цієї постанови покласти на заступника Голови Національного банку України Олексія Шабана.

8. Постанова набирає чинності з дня, наступного за днем її офіційного опублікування.

Голова

Андрій ПИШНИЙ

Інд. 57

## Правила опису схеми виконання платіжних операцій

### I. Загальні положення

1. Ці Правила розроблені відповідно до Законів України “Про Національний банк України”, “Про платіжні послуги” та визначають вимоги до правил опису схеми виконання платіжних операцій.

2. Терміни в цих Правилах вживаються в значеннях, наведених в Законах України “Про платіжні послуги”, “Про Національний банк України”, “Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення” та нормативно-правових актах Національного банку України (далі-Національний банк), розроблених на виконання цих законів.

3. Ці Правила розповсюджуються на надавачів фінансових платіжних послуг та операторів платіжних систем.

Вимоги цих Правил не поширюються на Національний банк як оператора платіжної системи, надавача платіжних послуг та емітента електронних грошей.

### II. Вимоги до надавачів фінансових платіжних послуг та операторів платіжних систем

4. Надавач фінансових платіжних послуг та оператор платіжної системи, які розробили та затвердили схеми виконання платіжних операцій, несуть відповідальність за дотриманням вимог платіжного законодавства, валютного законодавства, санкційного законодавства, законодавства у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення особами, з якими укладено договори (у разі залучення таких осіб до виконання платіжних операцій).

5. Надавач фінансових платіжних послуг та оператор платіжної системи під час здійснення діяльності як надавача платіжних послуг та/або оператора платіжної системи зобов'язані дотримуватись вимог цих Правил при розробленні та затвердженні схеми виконання платіжних операцій.

6. Надавач фінансових платіжних послуг зобов'язаний виконувати платіжну операцію відповідно до вимог законодавства України та затвердженої ним схеми виконання платіжних операцій.

7. Надавач фінансових платіжних послуг, як учасник платіжної системи, зобов'язаний виконувати платіжну операцію відповідно до вимог законодавства України та схеми виконання платіжних операцій, затвердженої оператором платіжної системи.

Оператор платіжної системи зобов'язаний на запит надавача фінансових платіжних послуг (учасника платіжної системи) надати такому надавачу фінансових платіжних послуг схему виконання платіжних операцій, що розроблена оператором платіжної системи, для виконання платіжних операцій.

8. Небанківський надавач фінансових платіжних послуг зобов'язаний розробити та затвердити схему виконання платіжних операцій для кожної платіжної операції, що ним виконується, до початку проведення платіжної операції з використанням такої схеми виконання платіжних операцій, за виключенням випадку, визначеного у пункті 9 розділу II цих Правил.

9. Небанківський надавач фінансових платіжних послуг має право не розробляти схему виконання платіжних операцій у разі виконання такої платіжної операції без залучення для надання фінансової платіжної послуги інших осіб (уключаючи інших надавачів фінансових платіжних послуг, технологічних операторів, комерційних агентів). Небанківський надавач фінансових платіжних послуг у цьому випадку зобов'язаний розробити та затвердити модель бухгалтерського обліку виконання платіжних операцій.

10. Банк, що надає фінансову платіжну послугу зі здійснення еквайрингу платіжних інструментів та/або послугу з переказу коштів без відкриття рахунку із залученням іншого надавача фінансових платіжних послуг для надання таких фінансових платіжних послуг та/або з використанням різних платіжних інструментів однієї платіжної системи та/або платіжних інструментів різних платіжних систем, зобов'язаний розробити та затвердити для платіжної операції, що здійснюється при наданні таких фінансових платіжних послуг, схему виконання платіжних операцій до початку проведення платіжної операції з використанням цієї схеми виконання платіжної операції.

11. Оператор платіжної системи зобов'язаний розробити та затвердити схему виконання платіжних операцій для кожної платіжної операції, що буде здійснюватися з використанням створеної ним платіжної системи (із зазначенням переліку учасників), до початку проведення платіжної операції з використанням цієї схеми виконання платіжних операцій.

12. Надавач фінансових платіжних послуг та оператор платіжної системи у разі використання платіжної інструкції, платіжної інструкції та реєстру платників та/або отримувачів, зведеної платіжної інструкції для виконання платіжних операцій зобов'язаний забезпечити передачу інформації про платника (особу, з рахунку якої ініціюється платіжна операція на підставі платіжної інструкції або яка ініціює платіжну операцію шляхом подання / формування платіжної інструкції разом з відповідною сумою готівкових коштів) та/або отримувача (особу, на рахунок якої зараховується сума платіжної операції або яка отримує суму платіжної операції в готівковій формі) надавачу платіжних послуг, що обслуговує рахунок отримувача.

13. Надавач фінансових платіжних послуг згідно вимог до графічного зображення схеми руху інформаційних повідомлень та руху коштів, наведених у додатку 1 до цих Правил, зобов'язаний відображати на схемі виконання платіжних операцій рух інформаційних повідомлень та рух коштів, що здійснюються в межах цього надавача платіжних послуг, та згідно із вимогами Положення про порядок здійснення авторизації діяльності надавачів фінансових платіжних послуг та обмежених платіжних послуг, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 07 жовтня 2022 року № 217 (зі змінами), рух інформаційних повідомлень та рух коштів, що здійснюється за межами надавача фінансових платіжних послуг.

14. Оператор платіжної системи згідно вимог до графічного зображення схеми руху інформаційних повідомлень та руху коштів, наведених у додатку 1 до цих Правил, зобов'язаний відображати на схемі виконання платіжних операцій рух інформаційних повідомлень та рух коштів, що здійснюються в межах платіжної системи, створеної оператором платіжної системи, та згідно із вимогами Положення про реєстрацію платіжних систем, учасників платіжних систем та технологічних операторів платіжних послуг, затвердженого постановою Правління Національного банку України, від 26 вересня 2022 року № 208 (зі змінами), рух інформаційних повідомлень та рух коштів, що здійснюється за межами платіжної системи, створеної оператором платіжної системи.

15. Надавач фінансових платіжних послуг та оператор платіжної системи у разі змін у виконанні платіжної операції, включаючи зміну / появу суб'єктів платіжної схеми, які змінюють схему виконання платіжних операцій, зобов'язані затвердити нову схему виконання платіжних операцій. Суб'єктом платіжної схеми вважається залучена особа, яка бере участь у виконанні платіжної операції (уключаючи оператора платіжної системи, іншого надавача платіжних послуг, банк надавача фінансових платіжних послуг / розрахунковий банк платіжної системи, технологічного оператора, комерційного агента), а також платник, отримувач.

16. Залучена особа, яка бере участь у виконанні платіжної операції відповідно до схеми виконання платіжних операцій, не має права залучати до виконання платіжної операції іншу особу, яка не є суб'єктом цієї платіжної схеми.

17. Надавач фінансових платіжних послуг зобов'язаний забезпечити зберігання кожної затвердженої ним схеми виконання платіжних операцій протягом здійснення своєї діяльності та п'яти років з дня відкликання ліцензії Національного банку на здійснення валютних операцій, які є фінансовими платіжними послугами, ліцензії на надання фінансової платіжної послуги або банківської ліцензії.

18. Оператор платіжної системи зобов'язаний забезпечити зберігання кожної затвердженої ним схеми виконання платіжної операції протягом функціонування платіжної системи та п'яти років з дня виключення відомостей про платіжну систему з Реєстру платіжної інфраструктури.

19. Національний банк України у разі встановлення фактів невідповідності схеми виконання платіжних операцій вимогам законодавства України має право вимагати від надавача фінансових платіжних послуг та оператора платіжної системи привести схему виконання платіжних операцій у відповідність до вимог законодавства та встановити строк для її приведення.

Надавач фінансових платіжних послуг та оператор платіжної системи у разі встановлення факту невідповідності схеми виконання платіжних операцій вимогам законодавства України зобов'язані усунути встановлені невідповідності у визначений Національним банком України строк.

### III. Основні вимоги до схеми виконання платіжних операцій

20. Схема виконання платіжних операцій повинна узгоджуватися зі схемою виконання платіжних операцій, яка була надана небанківським надавачем фінансових платіжних послуг та оператором платіжної системи до Національного банку України для авторизації діяльності / реєстрації платіжної системи.

21. Схема виконання платіжних операцій повинна бути розроблена з урахуванням вимог платіжного законодавства, валютного законодавства, санкційного законодавства, законодавства у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення.

22. Схема виконання платіжних операцій повинна бути розроблена та затверджена внутрішніми документами небанківського надавача фінансових платіжних послуг / банку / оператора платіжної системи.

Схема виконання платіжних операцій, розроблена оператором платіжної системи, повинна міститися в правилах платіжної системи, затверджених внутрішніми документами оператора платіжної системи.

Внутрішні документи затверджуються відповідно до вимог статутних документів небанківського надавача фінансових платіжних послуг / банку / оператора платіжної системи.

23. Схема виконання платіжних операцій повинна містити графічне зображення схеми руху інформаційних повідомлень та руху коштів та опис до них відповідно до вимог до графічного зображення схеми руху інформаційних повідомлень та руху коштів та опису графічного зображення схеми виконання платіжних операцій, вимог до графічних зображень, що мають використовуватися при розробці схеми виконання платіжних операцій, наведених у додатках 1, 2, 3 до цих Правил.

Графічне зображення схеми руху інформаційних повідомлень та опис до неї може складатися окремо від графічного зображення схеми руху коштів та опису до неї.

24. Схема виконання платіжних операцій, що застосовується у межах платіжної системи, якою передбачено використання емісійних платіжних інструментів [платіжних інструментів, що емітуються емітентом та надаються користувачу платіжних послуг (далі – користувач) на підставі договору з емітентом для надання платіжної інструкції з метою ініціювання платіжної операції та/або здійснення інших операцій, визначених договором з емітентом] для ініціювання платіжних операцій, повинна містити інформацію щодо емісії та еквайрингу таких платіжних інструментів. Опис схеми виконання платіжних операцій може містити посилання на затверджений відповідним учасником платіжного ринку окремий внутрішній документ, що містить порядок емісії та еквайрингу емісійних платіжних інструментів.

25. Схема виконання платіжних операцій, яка передбачає використання унікального ідентифікатора, повинна містити інформацію щодо порядку формування, використання та надання унікального ідентифікатора користувачу. Опис схеми виконання платіжних операцій може містити посилання на затверджений відповідним учасником платіжного ринку окремий внутрішній документ, що містить порядок формування, використання та надання унікального ідентифікатора користувачу.

Порядок формування, використання та надання унікального ідентифікатора користувачу повинен передбачати, що унікальний ідентифікатор формується, використовується та надається користувачу з дотриманням таких вимог:

1) унікальний ідентифікатор має право створювати та надавати користувачу виключно надавач платіжних послуг, який встановив особу користувача [здійснив ідентифікацію та верифікацію відповідно до законодавства у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення];

2) унікальний ідентифікатор повинен бути наданий надавачем платіжних послуг користувачу до початку ініціювання користувачем платіжної операції з використанням унікального ідентифікатора.

26. Порядок формування, використання та надання унікального ідентифікатора користувачу повинен містити відомості про суб'єкта, який володіє інформацією про унікальні ідентифікатори, що використовуються користувачами для здійснення платіжних операцій, та порядок обміну інформацією з іншими надавачами платіжних послуг/платіжними системами, що беруть участь у платіжній операції про:

1) користувача, якому надано унікальний ідентифікатор, та/або;

2) номер рахунку / електронний гаманець, операції з яким здійснюються з використанням унікального ідентифікатора, та/або;

3) унікальний номер емісійного платіжного інструменту користувача, з яким пов'язаний унікальний ідентифікатор.

27. Схема виконання платіжних операцій, яка передбачає використання QR-коду, повинна містити інформацію щодо порядку формування, використання, надання та структуру даних QR-коду. Опис схеми виконання платіжних операцій може містити посилання на затвердженій відповідним учасником платіжного ринку окремий внутрішній документ, що містить порядок формування, використання, надання та структури даних QR-коду.

28. Схема виконання платіжних операцій повинна містити інформацію про дату її затвердження та дату, починаючи з якої здійснюються платіжні операції відповідно до цієї схеми, перелік операцій та фінансових платіжних послуг для яких вона застосовується.

29. Схема виконання платіжних операцій може складатися в електронній або паперовій формі.

Схема виконання платіжних операцій складена в:



1) електронній формі, повинна бути у файлі формату pdf та засвідчена кваліфікованим електронним підписом особи, яка має право підпису згідно зі статутними документами надавача фінансових платіжних послуг (далі – уповноважена особа);

2) паперовій формі, повинна бути підписана уповноваженою особою. Схема виконання платіжних операцій, що складається з двох і більше аркушів, повинна бути пронумерована, прошита з зазначенням кількості аркушів, містити напис: "Усього в цьому документі пронумеровано, прошито \_\_\_\_\_ аркушів" та підписана уповноваженою особою.

Додаток 1  
до Правил опису схеми виконання платіжних операцій  
(пункт 14 розділу II)

Вимоги до графічного зображення схеми руху інформаційних  
повідомлень та руху коштів

1. На графічному зображенні схеми виконання платіжних операцій повинно бути зображено спосіб ініціювання, виконання та завершення платіжної операції, а саме:

1) початок платіжної операції [уключаючи спосіб ініціювання платіжної операції: платіжна інструкція, емісійний платіжний інструмент (у разі, якщо емісійний платіжний інструмент використовується для надання платіжної інструкції), платіжна інструкція одночасно з готівковими коштами; місце ініціювання платіжної операції (уключаючи касу, пункт надання фінансових послуг, вебсайт, засіб дистанційної комунікації, платіжний пристрій, платіжний застосунок)];

2) суб'єкти платіжної схеми;

3) спосіб завершення платіжної операції (зарахування коштів на рахунок отримувача або видача готівки отримувачу).

2. Графічне зображення схеми руху інформаційних повідомлень та/або руху коштів повинно містити рух інформаційних повідомлень та/або рух коштів між суб'єктами платіжної схеми.

3. Графічні зображення, що мають використовуватися при розробці схеми виконання платіжної операції, повинні відповідати графічним зображенням, зазначеним у додатку 3 до Правил опису схеми виконання платіжних операцій, а також таким вимогам:

1) рух інформаційних повідомлень повинен відображатися штриховою лінією;

2) рух коштів повинен відображатися суцільною лінією;

3) кожний етап руху інформаційних повідомлень або руху коштів повинен бути пронумерований від початку платіжної операції до її завершення.

Додаток 2  
до Правил опису схеми виконання платіжних операцій  
(пункт 24 розділу III)

Вимоги до опису графічного зображення  
схеми виконання платіжних операцій

1. Опис графічного зображення схеми виконання платіжних операцій повинен містити:

1) предмет, дату та номер договору, що є підставою для взаємодії між небанківським надавачем фінансових платіжних послуг/оператором платіжної системи та безпосередньо залученою ним особою, яка бере участь у виконанні платіжних операцій відповідно до схеми виконання платіжних операцій;

2) відомості про застосування схеми виконання платіжних операцій для внутрішньодержавних та/або транскордонних платіжних операцій;

3) інформацію щодо залученої особи, яка бере участь у виконанні платіжної операції відповідно до схеми виконання платіжних операцій, включаючи найменування, країну резидентства, юридичну адресу, код платника податків згідно з Єдиним державним реєстром підприємств та організацій України або податковий номер (для резидентів)/ідентифікатор, який присвоєно такій залученій особі (для нерезидентів згідно із законодавством країни цього нерезидента);

4) інформацію щодо переліку платників та отримувачів за платіжною операцією (юридичні особи, фізичні особи та фізичні особи-підприємці) із зазначенням їх резидентності (резидент, нерезидент);

5) призначення платіжної операції;

6) інформацію про види валют платіжної операції, які будуть використовуватись при виконанні платіжної операції (включаючи ініціювання платіжної операції, розрахунок між учасниками, завершення платіжної операції);

7) форму розрахунків (готівкова та/або безготівкова);

8) порядок дій суб'єктів платіжної схеми (включаючи користувачів) на кожному етапі виконання платіжної операції, включаючи порядок надання платіжної інструкції користувачем та/або використання емісійного платіжного інструменту користувачем для ініціювання платіжної операції, та зазначення

## Продовження додатка 2

інформації (уключаючи реквізити, атрибути, параметри), що міститься в документі/інформаційному повідомленні, який буде використовувати надавач фінансових платіжних послуг для виконання платіжної інструкції користувача;

9) перелік емісійних платіжних інструментів та порядок їх використання (у разі, якщо передбачається їх використання для ініціювання платіжної операції).

2. Опис графічного зображення схеми інформаційних повідомлень повинен містити перелік та опис реквізитів інформаційних повідомлень (атрибути / параметри, які забезпечують пов'язаність інформаційних повідомлень при виконанні платіжної операції користувача), що використовуються надавачем платіжних послуг та залученою особою, яка бере участь у виконанні платіжної операції користувача і з якою встановлені договірні відносини, для виконання платіжної операції користувача.

3. Опис графічного зображення схеми руху коштів повинен містити таку інформацію:

1) перелік та опис реквізитів повідомлень щодо руху коштів (реквізитів, які забезпечують пов'язаність повідомлень щодо руху коштів при виконанні платіжної операції користувача), що використовуються надавачем платіжних послуг та залученою особою, яка бере участь у виконанні платіжної операції користувача і з якою встановлені договірні відносини, для виконання платіжної операції користувача;

2) види забезпечення (у разі застосування), що використовуються для виконання платіжних операцій (уключаючи гарантійний депозит, гарантію).

4. Опис схеми виконання платіжних операцій повинен містити модель бухгалтерського обліку платіжних операцій, що виконуються, із зазначенням балансових рахунків, які використовуються. Опис схеми виконання платіжних операцій може містити посилання на затверджений відповідним учасником платіжного ринку окремий внутрішній документ, що містить модель бухгалтерського обліку платіжних операцій.

5. Опис схеми виконання платіжних операцій повинен містити перелік реквізитів зведеної платіжної інструкції / реєстру платників та/або отримувачів (якщо схема виконання платіжних операцій передбачає застосування зведеної платіжної інструкції/реєстру платників та/або отримувачів), уключаючи реквізити, що забезпечують ідентифікацію платіжної операції, ініційованої

користувачем (при руху інформаційних повідомлень та повідомлень щодо руху коштів).

6. Опис схеми виконання платіжних операцій повинен містити інформацію про документ, що використовується для ініціювання платіжної операції, та документ, що підтверджує прийняття до виконання платіжної інструкції та/або документ, що надається користувачу надавачем фінансових платіжних послуг та підтверджує ініціювання користувачем платіжної операції, та порядок їх надання.

Документ, що підтверджує прийняття до виконання платіжної інструкції та/або документ, що надається користувачу надавачем фінансової платіжної послуги та підтверджує ініціювання користувачем платіжної операції, повинен містити щонайменше такі обов'язкові реквізити:










- 1) номер платіжної інструкції / унікальний код платіжної операції;
- 2) інформацію про надавача платіжної послуги;
- 3) інформацію про платника та отримувача;
- 4) дату та час здійснення операції;
- 5) суму та валюту операції;
- 6) суму комісійної винагороди (за наявності);
- 7) призначення платіжної операції;
- 8) ідентифікатор еквайрингової установи (далі – еквайр) або інші реквізити, за допомогою яких є можливість ідентифікувати еквайра (у разі використання послуг еквайра для виконання платіжної операції);
- 9) ідентифікатор платіжного пристрою (у разі використання послуг еквайра для виконання платіжної операції);
- 10) найменування платіжної системи та код авторизації / інший код, що ідентифікує операцію в платіжній системі (у разі використання емісійного платіжного інструменту в платіжній системі).

Додаток 3  
до Правил опису схеми виконання платіжних операцій  
(пункт 24 розділу III)

Графічні зображення, що мають використовуватися при розробці схеми виконання платіжних операцій

1. Надавач платіжних послуг -	НПП (найменування)
2. Комерційний агент -	КА (найменування)
3. Технологічний оператор –	ТО (найменування)
4. Надавач платіжних послуг з обслуговування рахунку –	НППзОР (найменування)
5. Емітент –	Емітент (найменування, за наявності)
6. Еквайрингова установа (далі – еквайр) –	Еквайр (найменування)
7. Емітент електронних грошей –	Емітент ЕГ (найменування)
8. Розрахунковий банк –	Розрахунковий банк (найменування)
9. Обслуговуючий банк небанківського надавача платіжних послуг –	Обслуговуючий банк (найменування)
10. Процесингова установа –	ПУ (найменування)
11. Маршрутизатор –	Маршрутизатор (найменування)
12. Клірингова установа –	Клірингова установа (найменування)

## Продовження додатка 3

13. Платіжна система –	ПС (найменування)
14. Емісійний платіжний інструмент (уключаючи платіжну картку, електронний платіжний засіб) –	 ПК/ЕПЗ.
15. Платіжний термінал (фізичний / віртуальний) –	 ПТ (фізичний/віртуальний).
16. Програмно-технічний комплекс самообслуговування –	 ПТКС.
17. Банківський автомат –	 Банкомат.
18. Платіжний застосунок –	 Платіжний застосунок.
19. Каса / пункт надання фінансових послуг –	 Каса / ПНФП.
20. Платіжна інструкція / розпорядження –	 Платіжна інструкція / розпорядження.
21. Зведена платіжна інструкція / реєстр –	 Зведена платіжна інструкція / реєстр.
22. Інформаційне повідомлення –	 Інформаційне повідомлення.
23. Рахунок / електронний гаманець –	Рахунок / електронний гаманець
24. Готівка –	Готівка
25. Платник –	Платник
26. Отримувач –	Отримувач